

Verslag startbijeenkomst Operationele Groep Mobilele Slachteenheid

28 september 2017

Aanwezig: Jan Eskens (Dpt. Landbouw & Visserij), Eva Van Mael (DGZ), Hilde Vervaecke (Odisee), Ruud Pothoven (InnoHow), Karolien Vanderschot (FAVV - controlebeleid), Kathy Brison (FAVV - begeleidingscel), Sylvie Decoutere (Steunpunt Hoeveproducten), Cies Van Roeyen (De Wassende Maan), Stephan Lerouge (Delemeat), Koen Gevaert (Natuurvlees Dobbelaere), Johan Devreese (advies melkveehouderij), Annelies Wybo (Hoeve Pante), Bert Driessen (KU Leuven), Lukas Janssens (Landwijzer), René Verachtert (De Steenovens), Paul Verbeke (BioForum), Lieve Vercauteren (BioForum), Annick Cnudde (BioForum), Bart Van der Straeten (Staveshof), Raf Hulsbosch ('t Silsomhof), Vincent Kloosterboer

Verontschuldigd: An Jamart (BioForum), Johan Janssen (Tievishoeve), Robby Kelchetrmans (Hoeve Het Blokhuis), Lynn Biermans (OVAM), Sylvie La Spina (Nature & Progrès), Ignace Deroo (BB),

1. Inleiding

De operationele groep wil de haalbaarheid van een mobiele slachteenheid (MSE) onderzoeken in Vlaanderen: hoe groot is het potentieel, kan er een oplossing gevonden worden voor de wettelijke obstakels, is de klant bereid om een meerprijs te betalen voor dierenwelzijn, welke installatie is werkbaar en vergunbaar en kan het rendabel functioneren ...

In het beste geval zal de operationele groep leiden tot de start van een mobiele slachteenheid, waarvoor dan een beheermodel zal opgesteld worden. Kleinschalige (biologische) veehouders die slachten voor rechtstreekse verkoop, hebben al langer een probleem om op een bereikbare afstand een (bio-gecertificeerd) slachthuis te vinden. Kleinere slachthuizen zijn dichtgegaan en grotere slachthuizen zijn niet toegerust om een beperkt aantal dieren te slachten voor rechtstreekse verkoop. De lange afstanden die men moet afleggen met de dieren zijn een doorn in het oog van veehouders en consumenten.

Verschillende partners werken mee in de operationele groep: Steunpunt Hoeveproducten, Odisee, Ovam, verschillende vleesverwerkers en vleesveehouders, FAVV.

2. Overlopen resultaten eerdere studies

In 2013 liet BioForum in het kader van het project Bio zoekt Keten al een studie uitvoeren naar de haalbaarheid van een mobiele slachteenheid. De resultaten werden overlopen. Een Powerpoint-presentatie die hiervoor gebruikt werd, kan geraadpleegd worden op www.bfvl.be/verslag_startbijeenkomst_mse.

- Wim Vandenberghe (2013): belangrijkste conclusies van ander onderzoek
  - Nature & Progrès: 2 studies
  - WUR: verschillende veehouders hebben samen in overleg beslist dat MSE economisch niet haalbaar was, in NL is 1 ondernemer die runderen uit natuurgebieden met MSE wil slachten, maar dit staat los van deze studie.
  - De Bruyn: vrachtwagen te hoog om runderen aan haak te kunnen hangen. Om rendabel te zijn, moeten meerdere dieren per dag geslacht worden. Dieren van verschillende bedrijven naar 1 locatie te brengen zou verboden zijn. 1 slachtsite per gemeente en regelmatig verhuis naar andere gemeente zou dan een oplossing kunnen zijn.
  - INRA: MSE gebouwd en getest, afvalbeheer was een probleem, vleeskwaliteit was voldoende (dieren paar 100 m gelopen zou negatieve invloed hebben op kwaliteit)
  - Zweden: MSE zou technisch haalbaar zijn voor rendieren en runderen
  - IJsland: er moeten voldoende dieren geslacht worden om rendabel te zijn
  - Nature & Progrès:
    - * In de buurt van Keulen is er een MSE vergund en actief. Deze is echter niet bereid om ons te ontvangen. De mobiele slager gaat op voorhand het landbouwbedrijf bezoeken waar geslacht moet worden o.a. om te zien of het bedrijf toegankelijk is voor de MSE. De MSE bestaat uit 2 wagens (1 voor slacht, 1 voor versnijding), er is een mobiele koelcel voor rijping van het vlees (deze blijft op het bedrijf voor de versnijding gebeurt), het is onduidelijk waar de tussenstap gebeurt van het slachten zelf. De karkassen hangen in vrachtwagen. Mogelijks wordt buiten vrachtwagen geslacht maar dat mag in België wettelijk niet. Afval wordt verzameld in verschillende tonnen, van verschillende kleuren. Er is proper water in een container en een tank voor het vuile water. Achteraf wordt het vuile water en afval geloosd op een plaats waar het toegelaten is (of via Rendac systeem). Slachten alle diersoorten o.a. kip, rund en varken.
    - * Schwaiger (Oostenrijk) is gestopt in 1994, achterste stuk camion wordt uitgeklaapt en verhoogd waardoor rund eronder kan hangen. Niet meer actief, vermoedelijk omdat niet voldeed aan EU-wetgeving.
    - * Zweden: De firma Hälsingestintan heeft een MSE met een investeringskost van 1,25 miljoen euro. Uitgebreide installatie, minstens 12 runderen per dag op 1 locatie,
    - * Zwitserland en Duitsland: Weidedoding (eerst geschoten met geweer, dan binnen 90 sec gekeeld en uitgebloed en daarna gekoeld naar vast slachthuis (principe zoals noodslachting hier). Schieten in de weide zou het beste zijn op het vlak van dierenwelzijn.
- Wettelijke randvoorwaarden: zie studie wim vdb
Bij optimale benutting zijn de prijzen binnen aanvaardbare grenzen. Prijzen bij lage benutting toch nog lager dan nu wordt betaald voor een slachting.
- Zowel regelgeving als economische rendabiliteit zullen grootste struikelblok zijn.
Samenwerking met een vast slachthuis is mogelijks nodig (administratie, verwerking afval,..)

Ruud Pothoven geeft ervaringen uit NL mee: er is een pilot voor runderen en varkens uitgewerkt (voor alle diersoorten tegelijk lukt niet). De mobiele eenheid is vergund als “uitbreiding” van een vaste locatie. De mobiele eenheid doodt en verbloedt maar de verdere verwerking van het karkas gebeurt in het vaste slachthuis. Als je ook de verdere verwerking van het karkas en het uitsnijden erbij wil nemen, loop je snel vast op logistieke aspecten (extra installaties nodig). Het is belangrijk om de bevoegde overheid voor voedselveiligheid te betrekken.

3. Discussie : ophijsting van vragen

Technische aspecten

- De grootte van runderen is mogelijks een struikelblok voor de praktische haalbaarheid van een MSE.
- Is een snelle uitkoeling van dieren mogelijk in een aanhangwagen?
- Hoe moet een MSE eruit zien: hygiënesluis, koeling van afval, moet gecompartmenteerd zijn en zal waarschijnlijk groter moeten zijn dan het Duitse voorbeeld.
- Welke bedwelmingstechniek gebruiken: electronarcose zeer duur, penschot is gebruikelijk voor runderen, CO₂ voor varkens en pluimvee.

Economische aspecten

- Het aantal dieren dat per dag geslacht zou moeten worden om rendabel te zijn ligt vrij hoog volgens eerdere studies: die vooropgestelde aantallen zijn onhaalbaar. We vertrekken beter vanuit de vraag (realiteit in Vlaanderen), hoeveel het kost om 1 (of 2) rund(eren) per dag te slachten. Een slachtkost van 300 à 400 Euro/rund zou aanvaardbaar moet zijn.
- Is er een ondernemer te vinden die de MSE wil runnen?
- kan er subsidiemogelijkheid of investeringssteun gevonden worden?

Wetgevende aspecten

- Wetgeving lijkt belangrijk knelpunt: kan een MSE vergund raken? Goedkeuring dient vooraf te gebeuren. Het technische en het wetgevende hangt nauw samen.
- Kan je op 1 dag verschillende diersoorten slachten of is er een MSE per diersoort nodig? Kan de MSE zowel bio en niet-bio slachten?
- Keuring van dieren ante & post mortem (eventueel mogelijk door bedrijfsdierenarts?)
- Waar mag/moet dier geschoten worden? Schietbox is noodzakelijk: dier moet gefixeerd worden. Schietbox moet bovendien in de nabijheid van de slachteenheid zijn omdat het kelen zo snel mogelijk (binnen de minuut) moet gebeuren.
- Welke infrastructuur is nodig op een landbouwbedrijf?

- 2020: klopt het dat toekomstige EU-regelgeving EU zou verbieden om nog buiten een slachthuis te slachten?
- Enige welwillendheid lijkt belangrijk bij interpretatie van de EU wetgeving. In Duitsland en Zweden kan weideslaching blijkbaar wel, terwijl dit toch ook lidstaten zijn die dezelfde EU regelgeving dienen te volgen. Vanuit het oogpunt van dierenwelzijn is het dier schieten in de weide de beste optie, doch dit is momenteel niet wettelijk toegelaten (behalve voor herten en bisons)

Andere aspecten:

- De focus moet liggen op het slachten en afwerken van het karkas, en niet zozeer op het versnijden. Voor het versnijden bestaan er meestal reeds oplossingen. (Onderscheid maken tussen landbouwbedrijven die een eigen versnijderij hebben en diegene die ze niet hebben)
- Dieren mogen sowieso niet naar ander landbouwbedrijf gebracht worden, dit is ook niet de bedoeling, want de veehouder wil laten slachten op het eigen bedrijf en niet nog eens 50 km gaan rijden.
- Er is een potentieel van 150 reforme koeien per jaar, vandaar de vraag om slacht in de regio toch niet uit te sluiten (transport tot Bastogne is niet wenselijk maar binnen de provincie misschien wel). Is de waarde van een reforme koe voldoende om de slachtkost eruit te halen?
- Is er interesse om een coöperatie op te richten om samen de MSE aan te kopen en te beheren en om zo ook regelmatige aanvoer van dieren te garanderen?
- Is er interesse voor samenwerking met Nederland?
- Tips voor de enquête: wat is de behoefte van de veehouders/hoeveslagers (hoeveel dieren en met welke regelmaat wordt er geslacht), welke infrastructuur hebben veehouders?

4. Verdere verloop van project

- We proberen alsnog een bezoek aan een mobiele slachteenheid te organiseren.
- Eerst zal de enquête volgen en dan het wetgevende luik
- Voor de uitwerking van het business plan doen we beroep op leden-ondernemers van de operationele groep
- punt 4 zal Bioforum samen met Steunpunt Hoeveproducten uitvoeren
- na punt 2 (enquête) zullen we keuzes moeten maken, op dat moment volgt een nieuwe uitnodiging naar alle leden van de OG (vermoedelijk jan-feb)
- in de loop van de zomer 2018 volgt uitvoering van de punten 3 en 4

Volgende bijeenkomsten zijn voorzien in januari of februari 2018 en in de zomer van 2018. Een precieze datum volgt nog.

